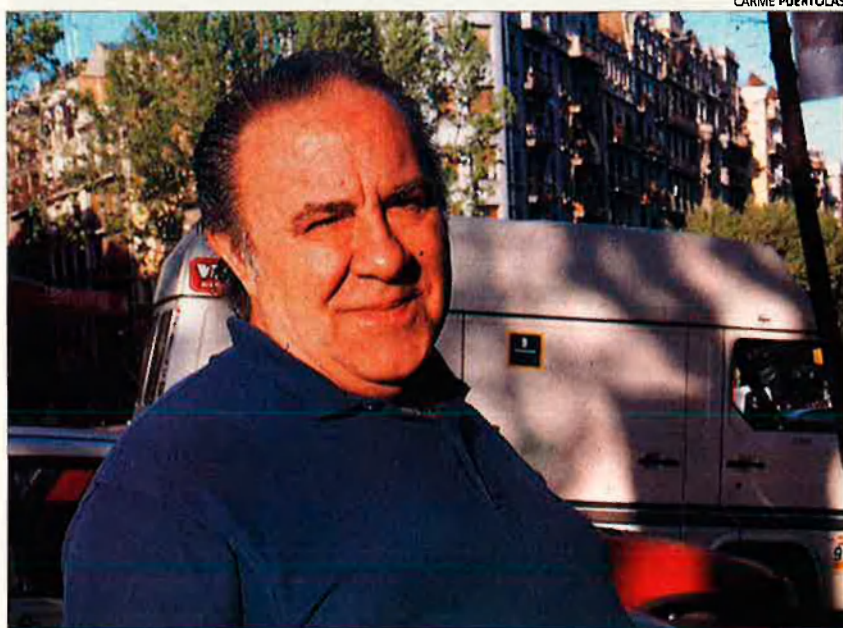

Vázquez: "A Bruguera e

Fa pocs dies moria Josep Escobar. Cifré, Peñarroya i Conti havien desaparegut abans. Del nucli inicial de l'esquadrilla Bruguera només queda un dibuixant: Manolo Vázquez. I Vázquez es mira aquells anys i aquell ambient sense ironia i amb poca nostàlgia. Amb mala llet espriuana.

CARME PUERTOLAS

El dia 31 de març va morir a Barcelona Josep Escobar. Cifré, Penarroya, Escobar, Conti, Jorge. Vázquez i Giner han estat per al còmic d'aquest país una autèntica davantera elèctrica. Van ser els precursors de l'Escola Bruguera (al còmic, escoltes i línies fan de calaix i diccionari).

Escobar havia dibuixat abans de la guerra,

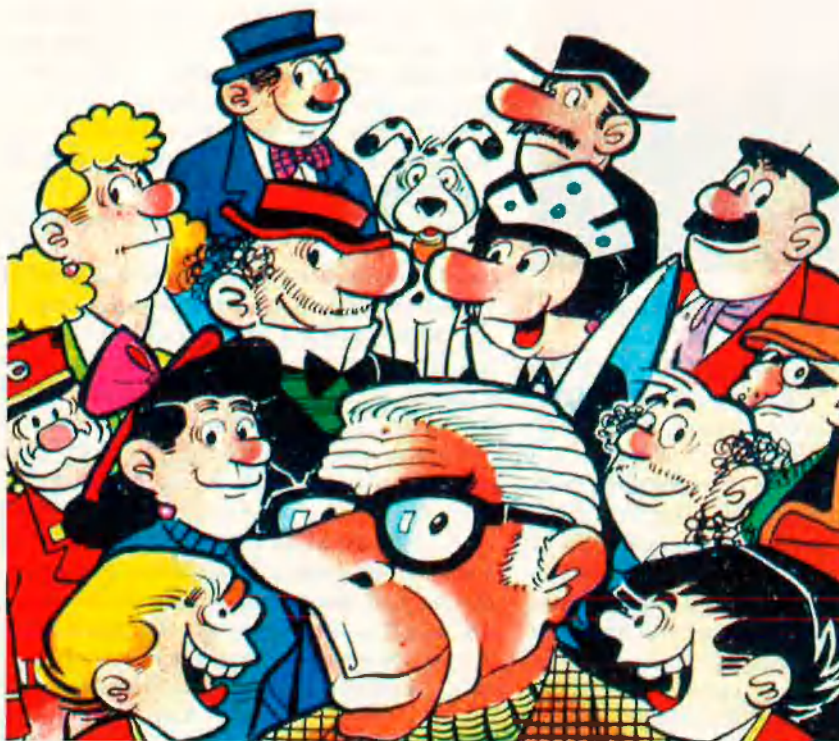
Vázquez encara dibuixa sempre que li deixen fer-ho. Ha abandonat per sempre, però, els personatges més cèlebres del Pulgarcito i DDT.

mentre feia de funcionari de correus. Pels seus dibuixos a l'*Esquella de la Torratxa* i la seua militància socialista va ser condemnat a sis anys de presó. Va complir-ne un i mig. "Gràcies a Franco, que em va expulsar del cos de Correus, em vaig poder dedicar del tot a la historieta" –afirmava, amb ironia de Carpanta.

I es va dedicar a l'editorial Bruguera, on va omplir milers de planes amb "Zipi i Zape", "Petra, criada para todo", "Don Óptimo y don Pésimo", "Carpanta" o "Dona Tula, suegra", executada per la censura per desbaratar "el orden familiar".

El 1955, el gros de l'editorial –Cifré, Penarroya, Escobar, Conti i Giner– canvia d'aire i funda la revista *Tío Vivo*. Cent vuitanta-dos números –i setmanes– més tard tornen a Bruguera, on només havia aguantat Vázquez. Cifré, Penarroya, Conti i Giner han mort. Escobar no en parlava, de feia anys, dels seus companys. Se li feia difícil. S'emocionava.

Manolo Vázquez no s'emociona. Recorda aquells anys amb poca ironia i menys nostàlgia. Vázquez encara dibuixa sempre que li deixen fer-ho. Ha abandonat, per sempre, però, "Anacleto", les famílies "Churumbel" i "Cebolleta". "Las hermanas Gilda", "Angeliño" o "Ángel Sisenor", els personatges més cèlebres de *Pulgarcito* i *DDT*, les revistes insignies de Bruguera. Després de la catàstrofe que va enfonsar l'editorial, no ha arribat mai a cap acord amb Edicions B, l'hereva, on Ibáñez encara omple pàgines de Mortadelos.

eren tots uns garrepes"

—Manolo, m'havien demanat que entrevistara un semiòtic per parlar de Bruguera i Escobar...

—Vázquez, el semiòtic...

—T'han fet les fotos?

—Unes quinze. Si no, qualsevol etiqueta d'anís El Mono val.

—Com vas entrar a Bruguera?

—Jo vaig començar a dibuixar a Madrid. Els enviava unes tires còmiques, allò de l'"Azufrito" i tal... Això ho he contat vuit-cents catorze vegades... En fi, vaig agafar el tren, vaig venir a Barcelona i m'hi vaig presentar. Allí vaig conèixer Escobar, Cifré, Penarroya. Conti no hi havia vingut encara. Hi havia també aquell venerable ancià, el dels invents del TBO...

—Sabaté.

—Aquell. Després hi va arribar Conti, que venia d'un banc. I, molt més tard, Ibáñez.

—Què teníeu tots en comú?

—Que érem gilipollas.

—Ho dic per allò de l'escola Bruguera...

—Ah! Eren tots uns garrepes.

—Què dius?

—Per favor, es mataven per un duro. Cifré era exagerat. Te'n contaré una...

—I tu no...

—Mai no ho he estat. La prova és que no cobro.

—Això no vol dir que no ho sigues.

—Que no, que no. No em duren gens els diners.

—I com et vas inventar el personatge del

Josep Escobar va mantenir l'activitat professional gairebé fins al final de la seua vida. Ell era el creador de Carpanta i Zipi i Zape, entre altres.

Tío Vázquez, que és l'antípoda del que dius?

—Per burlar-me'n. És a mi a qui deu diners tot el món. Doncs a Cifré, un dia, quan va cobrar el sobre, li va caure un duro, que va venir a parar on era jo. Tots deien que era per allà. I jo que aixecava els peus i això. Al final, vaig agafar un bitllet de cent pessetes, vaig fer-ne un tubet, el vaig encendre i l'hi vaig passar a Cifré. Apa, mira si trobes el teu duro amb més llum... Des d'aquell moment, Cifré i jo, fatal.

—Què vol dir, que et barallaves amb tots?

—És que jo venia de Madrid. No et pots ni imaginar què significava això quaranta-cinc anys enrere.

—Bé, però en vas aprendre molt...

—T'equivoques. Perdona. Ells van aprendre de mi. Com aprenien —i copiaven— de tot el material que venia d'Argentina o França. Els personatges més comentats de l'Escobar, els Zipi i Zape, eren un plagi pur.

—Ell ho reconeixia. Afirmava que la idea va partir dels personatges Max und Mortiz... A més, les parelles de nens terribles eren freqüents tant al còmic americà com a l'europeu.

—No és just que passi a la història per això. Va fer coses millors.

—Quina?

—Petra, per exemple. Era més obra de teatre, com ell. A mi, Carpanta tampoc no em diu res, perquè era fals. Era molt bona persona, l'Escobar. Però com a dibuixant, n'hi havia de molt millors...

—Sí, home, sí, Conti, sense anar més lluny. Com a humor, en aquella època, Conti era millor.

—Feia un traç molt simple.

—Sí, però feia també el millor humor.

—En qui pensàveu a l'hora de dibuixar? Algunes històries eren terribles, amb una violència eficaç. Pensàveu en nens o en un lector adult?

—Ho he dit cent mil vegades, com l'arribada de Madrid. Jo sempre he dibuixat pensant en mi. I punt. M'ho passava bé. I cobrava, això sí.

—Qui us censurava?

—Hi havia tres censures. La pròpia, la del director i l'oficial. Com que ja sabies que havies de passar censura, te l'aplicaves tu i ja està. Fer hu-

mor era difícilíssim. Mira aquelles portades del DDT, no en tenen, d'humor. No es podia fer una altra cosa. Alerta! Aquesta és la meua opinió.

—L'humor d'ara és millor?

—Infinitament. Hi ha més cultura, els autors han llegit més, no hi ha tant de tòpic. Ara ja es pot dir "guàrdia" o "madero". Abans havies de dir-ne "gendarme" i "rupia". Quin carall de gràcia té dir que un "gendarme" persegueix algú per haver robat tres "rupias"? Això és per a imbècils.

—Qui imposava aquest vocabulari? Vosaltres?

—No. L'imposava el senyor González, el Rasputín de la casa, que era molt graciós. En deia "rupia" i en reia. El màxim insult que es permetia era dir-te "percebe". I, apa, tots els tebeos plens de "percebe"

—O siga, que el senyor González va ser l'inventor de l'humor Bruguera.

—Si allò era humor, sí. Per mi, ja t'ho he dit, no ho era. Era fer l'idiota.

—No en sembles molt content.

—És que allò era dur. Va ser un època difícil. Només que tenies més seguretat en el treball que ara, fèiem moltes revistes i treballàvem molt.

—Què us pagaven per una pàgina en aquella època?

—Seixanta pessetes.

—Era molt?

—Sí. Una bona ampolla de xampany en costava deu.

—Teníeu contractes fixos?

—A Bruguera només se'n van firmar quan Escobar i els altres van tornar del Tío Vivo.

—Tu per què no te'n vas anar?

—En primer lloc, perquè no em van cridar, però, encara que ho haguessin fet, no hi hauria anat. No és que jo sigui molt intel·ligent, però sempre he reconegut el poder. Sabia que, si se n'anaven, no vendrien. No es podria fer la competència a Bruguera mai. Com ara no es pot fer la competència a *El Jueves*. És d'idiotes.

—I ells, per què se'n van anar?

—Van pensar que, si feien un nucli bo de tots els dibuixants d'allí, vendrien més. I s'oblidaven de la distribució de quioscos, l'organització de Bruguera, que la tenia potentíssima... Total, tres mesos i van tornar a casa.

—Em senbla que no va ser així, que el primer Tío Vivo va durar més.

—No crec que gaire. Alguns mesos. Però no van tornar a Bruguera amb la cua entre les cames, sinó amb un augment de sou. Jo vaig trencar un porta de vidre. Quan ells se'n van anar, el senyor Bruguera es va preocupar moltíssim. Li vaig dir que trobaríem dibuixants de sobra i que el que havia de fer era muntar una tercera revista, a més de *Pulgarcito* i *DDT*. I vam fer *Can Can*. Vaig anar a Madrid a buscar

Alfonso Paso, alguns dibuixants d'allí... Va entrar molta gent nova, però ells, passats uns mesos, van tornar-hi. No li ho perdonaré mai, al senyor Bruguera. Em va dir, literalment: "Mentre jo visqui, aquesta gent no tornarà a treballar per a mi". I me'ls vaig trobar a tots al despatx, firmant contractes. Li vaig dir: "Vostè és un porc, senyor Bruguera". I em va contestar: "Quan vostè es faci gran, sabrà què és el món dels negocis". Total, li vaig fotre un viatge a la porta que van saltar els vidres. L'endemà va venir ell en persona a buscar-me.

—El suposava més tendre, senyor Vázquez.

—Home, jo tenia molta estima a Escobar, més del que et penses, però parlem de formes, d'estils. Jo sóc molt atípic en tot això. Sóc dibuixant, per sobre de tot, no comerciant. No veig un dibuixant que es preocupi pels ingressos, pel que guanya l'altre, per la diferència... Aquest és un idioma que desconec... Recordo quan baixàvem el dissabte, tots els dibuixants, a fer-nos una copa: cadascun es pagava la seva consumició i sempre n'hi havia un que protestava perquè li havien cobrat la ració de gambes d'un altre. Collons!

—Es pot dibuixar quaranta anys el mateix personatge?

—No. Els personatges neixen en un moment determinat i amb un caràcter adequat als temps que corren. Mira Zipi i Zape, ja que parlem d'Escobar: no creixen, són intemporals. Aleshores, si els canvien el llenguatge inicial, tot resulta absurd. Zipi no pot dir a Zape: "Ei, colegui". O "tronco". O "petardo". Els personatges han de néixer, envellir i morir. I crear-ne uns altres d'adaptats al temps.

Vicent Sanchis

Una de les primeres col·laboracions d'Escobar per a la revista 'El Cigronet'. Pels seus dibuixos a l'Esquella de la Torratxa i la seua militància socialista, Escobar va ser condemnat a sis anys de presó en temps de Franco.